Цана асобнага нумару 15 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 13 (64). Вільня, Серада 9 Лютага 1927 г. Год III

# СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ 6. (Wilno, Zawalna 6.).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гадз.

Зямля Сялянству бяз выкупу!

Падпіска:
на адзін месяц — 1 зал., на 3 месяцы — 2 зал., на 6 месяцау 4 зал., на год — 8 зал.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад рэдакцыі
ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ.

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

# Аб арыштах у Заходняй Беларусі.

## Прамова пасла Б. Рагулі

### сказаная ў Сойме дня 4 лютага с. г.

Высокая Палата!

Ня лёгкая задача стаіць сёньня перадамной; ня лёгкая ня дзеля таго, што нямог-бы даказаць патрэбы звальненьня маіх калегаў з вастрогу, але ня лёгкая дзеля таго, што гэтая справа ўжо даўно асуджана. Калі-б усе адвакаты сьвету зьехаліся сюды, то і яны не абаранілі-б іх, дзеля таго, што вы ўжо даўно пастанавілі. Аднак-жа мушу ўзяць у гэтай справе голас і пастарацца выясьніць гэтую сытуацыю, у якой знаходзіцца Беларускі Народ і гэтаю справу, якая сёньня стаіць на парадку дня зьяўляецца дзякуючы гэтай сытуацыі.

З гэтай высокай трыбуны ня раз былі агалошаны прамовы намі, прадстаўнікамі Беларускага Народу ў польскім Сойме, ня раз мы зьвярталі ўвагу Сойму на несправядлівасьці робленыя адносна нас Беларусаў і на зламаньне рэпубліканскіх законаў падрабнейшымі ўраднікамі, прадстаўнікамі дзяржаўнай улады на нашых землях. Не адзін раз мы зварачвалі ўвагу польскіх урадаў на іх нізкавокасьць, на іх несправядлівыя адносіны да нас, больш за 2 мільённую беларускую меншасьць. Нам часта дакляроўвалі палепшаньне гэтага становішча, кожны ўрад прызнаваў за свой абавязак даваць нам абяцанку, але ні адзін з іх ня толькі недатрымаў сваіх слоў, але наадварот, яшчэ ціснуў наш народ, ламаючы яго элемэнтарныя грамадзкія правы. Але тое, што зрабіў цяперашні ўрад пераходзіць за ўсе спадзеваныя межы. Мала абурацца, мала выказваць недавер, але трэба проста і аткрыта сказаць, што для гэтага ўраду тут няма месца.

Калі ламаюць правы адносна да нашага народу, паліцыя, старасты, ваяводы, нашыя інтэрпэляцыі скіроўваюцца да міністраў, якія давалі ўрачыстыя дэклярацыі высьвятленьня, вырашэньня, а нават часам укараньня некага, хоць гэта апошняе было так рэдка, што трудна сабе прыпомніць, калі гэта было. Цяперашні ўрад здолеў перайсьці сам сябе. Гэта ўрад здолеў пры прыхільным падтрыманьні п. Маршалка Сойму ня толькі зламаць канстытуцыю, але нават справакаваць быццам загавор, нават справакаваць сам сябе. Маю тут на мысьлі справу пасла Ваявудзкага. Сёньня я выступаю ня толькі як абараніцель нашых арыштаваных таварышаў, беларурускіх паслоў, але нажаль зьяўляюся таксама няпрошаным абараніцелем польскай канстытуцыі, якая ў паняцьці цяперашняга ўраду, які прышоў да ўлады дарогай гвалту, ёсьць „сьвісткем" (клакам) паперы. Я выступаю як абараніцель польскага парлямантарызму, аб істнаваньні якога ведаем толькі з артыкулаў рэдактараў, вядучых паміж сабой споры аб яго зламаньні, або зламаньні таго, што фактычна ня істнуе. (Голас: Але Грамада істнуе). Дзела таго для нас Беларусаў, не былі неспадзяванай пастановы рэгулямінавай камісіі аб выданьні нашых таварышаў на Шэмякінаў суд. Хто-ж мог-бы падумаць, што гэты Сойм, нават будучы аплёваны ўрадам, спакойна вытрэ плеваціньне і выражаючы паслухмянасьць „Дзедку" са страхам дзіцяці, якое нарабіла глупства, працуе цяпер з урадам і пойдзе проці яго. На якой аснове ўрад, які пасылае правакатараў у наш лягер пазволіў сабе зламаць канстытуцыю? Дзе тыя прычыны, якія прымусілі ўрад арыштаваць паслоў Беларусаў, паслоў у Сойм? Дзе абараніцель пасольскай чэсьці і пасольскай нечачэпнасьці п. Маршалак Сойму? На інтэрвэнцыю п. Маршалка мы ня клалі ніякай надзеі, скарэй можам спадзявацца інтэрвэнцыі нашага народу, чымся абароны п. Маршалка. Калі-б ў Польшчы быў суд незалежны і бесстаронны, то мы самі прасілі-б аб судовым разглядзе над нашымі таварышамі, бо ў іх дзеяньнях з дзяржаўнага пункту гледжаньня ня бачым нічога карыгоднага. Калі яны змагаліся з палянізацыяй нашага народу, з абдзіраньнем яго, са зламаньнем яго элемэнтарных правоў, то яны мусілі змагацца з гэтым. У іншым выпадку былі-бы здраднікамі свайго народу. Мы таксама змагаемся з гэтым і калі іх месца ў вастрозе, то і нашае таксама, бо і мы з тымсамым змагаемся, што і яны. Іхняя справа, а разам і нашай справай, ёсьць нацыянальная беларуская; у польскія суды ня верым; да гэтага прымусілі нас польскія ўрады. Пан пракурор паставіў прапазыцыю аб выданьню беларускіх паслоў і аб уганяньні за імі судова. Проста стыдна каму небудзь паказаць гэтую прапазыцыы. На якіх фактах апіраецца п. пракурор? Ніякіх фактаў няма, толькі ёсьць пакліканьне на паказаньнях сьведкаў, а якія гэта сьведкі, то нам добра ведама. Ёсьць гэта зграя правакатараў, працуючых за юдавы грошы. Сыстэма правакацыі, даносьніцтва, лгарства і падбураньне адной часьці насяленьня проці другой, — вось вашая сыстэма працы, вось вашая сыстэма ўпраўленьня. Ці ў якой небудзь культурнай дзяржаве пазволіў-бы сабе пан пракурор у сваей прапазыцыі аб выданьні паслоў пісаць парляманту. Істнуюць паважныя „пошлякі", што ў лоне арганізацыяў, кіраваных успомненымі намі пасламі, вялося шпіонства на карысьць сумежнай дзяржавы і то на аснове нязнанага Сойму паказаньня сьведкаў. Ці гэта магчымая рэч, каб на аснове толькі дапушчэньняў можна было каго небудзь абвініць у шпіонствы і арыштаваць, а тым больш паслоў?

Высокая палата! Дапусьцім, што сярод Грамады былі шпіоны, дапусьцім... (П. Мантэрыс: пан далёка ідзе) Так, далёка іду. Але калі ў якой небудзь арганізацыі знаходзяцца такія асабістасьці, то іх пацягваецца да адказнасьці, а ня тых людзей, якія стаяць на чале той арганізацыі бо яны могуць ня ведаць (Голас: новая філёзофія). Ну, трудна, гэта ня ёсьць фэльдфэбельская філёзофія. Цяпер я скажу: сярод дзяржаўных урадвікаў ёсьць шпіоны, на чале гэтага стаіць урад, а дык урад вынікае са шпіонаў. (Голас: Што мае пернік да вятрака). Гэта ёсьць вашая лёгіка.

Такое вінавачаньне, такія прапазыцыі гэта ёсьць проста стыд і ганьба для Польшчы. Але мала гэтага. Дапусьцім, што нехта з паслоў зрабіў які небудзь праступак; калі яго можна арыштаваць?

Арт. 21 канстытуцыі на столькі ёсьць ясным, што не патрабуе ніякіх камантараў (паясьненьняў) Арт. 21 кажа: пасла можна арыштаваць на гарачым чыне паспалітай зброднi.

Зусім разумею аб што тут ходзіць. Ходзіць аб паспалітай (агульна прызнаванай) зброднi. Калі пасол даканаў якое небудзь забойства і г. д, то ў гэткім выпадку, каб ня быў згублены сьлед праступку, можна яго пацягнуць да адказнасьці. Але які тут быў гарачы чын? Грамада істнавала больш як паўгоду, і знайшоўся гарачы чын. Пасол Валожын ляжаў у ложку, гэта значыць на гарачым чыне. (Вясёласьць). Шаноўныя паны! Ня хачу гаварыць так, каб Вы сьмяяліся, але гэта ёсьць сьмешная рэч. Ведаю, што пасол Тарашкевіч так сама ляжаў у ложку. А як гавораць сяляне, ня ведаю ці гэта праўда, пас. Галавач даіў сваю ўласную карову (вясёласьць). Гэта была паспалітая зброднія. (Голас: Бальшавіцкую карову даіў).

(Далей будзе)

## Сойм выдаў суду арыштаваных паслоў.

На паседжаньні Сойму 1 г. лютага апрача бюджэту была разглядана справа выдачы арыштаваных паслоў. Ад імя рэгулямінавай камісіі справу арыштаў паслоў рэфэраваў Дабжанскі. У часе сваей прамовы ён абвясьціў ліст пракурора віленскага апэляцыйнага суда аб выданьні суду паслоў Тарашкевіча, Рака-Міхайлоўскага, Мятлы і Галавача. Апошнія вінавацяцца па 102 ст. ч. І-я і 110 ч. І-я 2 пар. К. К. за тое, што працуючы супольна з іншымі асобамі быццам бралі павадырскі ўдзел ў арганізацыях польскай партыі камуністычнай як і камуністычнай партыі ЗБ. Таксама і за тое, што быццам па загаду цэнтральнага камітэту тых партыяў стварылі скаордынаваную (добра згаворaную) групу, якая кіравала работай палітычных групаў як Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада і „Niezależna Partja Chłopska" і пры гэтым мелі нібы на мэце выкарыстаць гэтыя групы дзеля мэтаў суседняй дзяржавы, падгатаўляючы ўзбраенае паўстаньне з мэтай скінуць істнуючы ў Польшчы дзяржаўны лад і адарваць ад Рэспублікі часьці яе тэрыторыі. Акцыя гэтая быццам знаходзіцца ў сувязі з акцыяй міжнароднай камуністычнай партыі і мае над сабой надзор і павадырства польскай камуністычнай нартыі, якая залежыць ад камінтэрну.

Рэгулямінавая камісія атрымала нібы ясныя справаздачы і матэр'ялы аб дзейнасьці 5-х паслоў на тэрыторыях 5-х судовых вокругаў на ўсходзе. Са справаздачаў тых відаць, што нібы Грамада падгаварывала да процідзяржаўнай дзейнасьці, а абвінавачаныя таксама нібы належалі да камуністычнай партыі, бяручы Грамаду толькі як помаст дзеля лягчэйшай работы, бо Грамада істнавала яўна. Стварылася, быццам, шпікоўская шайка, працуючая на карысьць суседняй дзяржавы, у згаворах з салдатамі аднаго пагранічнага батальёну. Сьведчыць гэта аб тым, што нібы салдаты таксама вэрбаваліся на процідзяржаўную работу. Гурткі вялі нібы вайсковыя муштры, мелі аружжа і разносілі весьці, што да Вялікадня ўздойміцца рэволюцыя, Беларусь будзе аддзелена і грошы ўжо на гэта істнуюць. Усе нібы паказаньні сьведкаў пяцьверджаюць гэта; арыштаваныя паслы быццам яўна гутарылі аб паўстаньню на вясну пры згаворах з Расеяй і за яе грошы. Грамада налічала болей як 61 тыс. сяброў. Падвучала нібы забіваць паліцыянтаў, засыпаць урады скаргамі каб іх збаламуціць, на кліч паўстаньня перацяць чугуначную лучнасьць. Як Грамадой таксама і Niez. P. Chł. нібы ўпраў-

# Сабраньне дэлегатау Віленскага Аддз. Інстытуту.

## А) ПАРАДАК САБРАНЬНЯ.

У нядзелю 6-га лютага адбылося сабраньне дэлегатаў Віленскага Аддзелу Інстытуту. Прысутных па сабраньні было 30 асоб, з якіх ад гурткоў 17 асоб, ад ураду Віленскага Аддзелу 4 асобы, ад Цэнтралі 2 асобы і 7 звычайных сяброў.

Сабраньне адчыніў старшыня ўраду Віленскага Аддзелу кс. пас. А. Станкевіч, які ў сваёй прамове падчыркнуў вялікае значэньне ў беларускім адраджэньні Інстытуту, як культурна-гаспадарчай установы.

На старшыню сабраньня быў выбраны сябра рэвізыйнае камісіі пас. Б. Рагуля, на сэкрэтара гр. А. Стэповіч.

Далей кс. Станкевіч даў справаздачу з працы ўраду Віленскага Аддзелу Інстытуту, а гр. Більдзюкевіч кароткі агляд працы ўсяго Інстытуту. Інстытут залажыў 50 гурткоў і мае каля 800 сяброў, заложаны 22 бібліатэчкі і ўтрымліваецца адна прыватная беларуская школа. Атрыманы канцэсіі на 6 прыватных беларускіх школаў, з якіх толькі адна школа функцыянуе, бо ў іншых дагэтуль не зацьверджаюцца вучыцялі. На больш школ Інстытут не атрымаў ад уладаў канцэсіяў, хаця заявы былі паданы да паасобных інспэктараў. Таксама Інстытут не атрымаў дагэтуль дазволу на беларускую вучыцельскую сэмінарыю і на беларускія 6-месячныя вучыцельскія курсы. Толькі апошнімі днямі Інстытут атрымаў дазвол на Беларускія Коопэратыўна-Гандлёвы Курсы ў Вільні, якія мае адчыніць каля 20 лютага.

На сабраньні дэлегаты прытачалі факты перасьледаваньня паліцыяй і адміністрацыяй Гурткоў Інстытуту, нягледзячы на тое, што яны не вядуць ніякай палітыкі. З такімі адносінамі ўлады да беларускае культурна-гаспадарчае арганізацыі Інстытут будзе змагацца, бо яны зьяўляюцца бяспраўнымі.

Пасьля дакладаў дэлегатаў быў намечаны плян далейшай працы Інст., а таксама прадыскутаваны вольныя прапазыцыі.

У часе пярэрвы былі апрацаваны рэзалюцыі і пасьля ўзнаўленьня сабраньня апрацаваныя рэзалюцыі былі прыняты сабраньнем разам з запрапанаванымі папраўкамі.

## Б) ПЕРАВЫБАРЫ УРАДУ.

У склад новага ўраду Віленскага Аддзелу Інстытуту на сабраньні дэлегатаў выбраны такія асобы: д-р Б. Туронак, пас. Ф. Ярэміч, пас. кс. А. Станкевіч, інж.-арх. Л. Дубейкоўскі і гр. Каруза, у заступнікі гр. А. Стэповіч і Яцына.

## В) РЭЗАЛЮЦЫІ.

Сабраньне дэлегатаў Віленскага Аддзелу Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры прыняло аднагалосна наступныя рэзалюцыі:

### I. Культурна-асьветныя справы.

1. Сабраньне дэлегатаў Віленскага Аддзелу Інстытуту дамагаецца ад уладаў беларускіх урадовых і прыватных школ.
2. Сабраньне дамагаецца субсыдыяў для істнуючых 4-х прыватных Беларускіх гімназіяў.
3. Сабраньне дамагаецца правоў публічнасьці для абсольвэнтаў беларускіх гімназіяў.
4. С. дамагаецца беларускай вучыцельскай сэмінарыі і вучыцельскіх курсаў, для беларускіх вучыцялёў.
5. С. дамагаецца беларускага гуманістычнага факультэту на Віленскім унівэрсытэце з беларускаю выкладовою моваю.
6. С. дамагаецца для існуючых беларускіх вучыцялёў, якія акончылі сэмінарыю, ці роўназначныя вучыцельскія курсы, або мелі тытул (званьне) вучыцеля, вучыцельскай кваліфікацыі, як на пасады ўрадовыя, так і прыватныя беларускія школы.
7. С. дамагаецца перэнясеньня дзейных вучыцлёў Беларусаў з абшараў этнаграфічнае Польшчы ў Заходнюю Беларусь у беларускія ўрадовыя школы, якія павінны быць пазакладзены на аснове жаданьня бацькоў дзяцей школьнага веку.
8. С. дамагаецца ад ураду задавальваючых крэдытаў на выдавецтва беларускіх падручнікаў гражданкай і лацінкай і наагул беларускіх кніг.

### II. Гаспадарскія справы.

9. Сабраньне дэлегатаў Віленскага Аддзелу Інстытуту дамагаецца ад ураду крэдытаў для сялян беларусаў на закуп насеньня, штучных гнаёў і патрэбнага інвэнтара.
10. С. дамагаецца крэдытаў для заснаваньня Беларускім Інстытутам Гаспадаркі і Культуры коопэратываў крэдытовых і спажывецкіх.
11. С. дамагаецца задавальваючых крэдытаў для заснаваньня Беларускага Парцэляцыйнага Банку.

### III. Арганізацыйныя і іншыя справы Інстытуту.

12. Заслухаўшы даклад паасобных дэлегатаў, сабраньне дэлегатаў Віленскага Аддзелу Інстытуту пастанаўляе зьвярнуцца да Беларускага Пасольскага Клюбу з просьбай аб інтэрвэнцыі з прычыны featureзнага характару перашкодаў, што ставяць мясцовыя ўлады ў працы Гурткоў Інстытуту.
13. Сабраньне пастанаўляе выдаваць сваю часопісь—орган Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.
14. Сабраньне пастанаўляе заангажаваць інструктара-агранома.
15. Сабраньне заклікае ўрад Віленскага Аддзелу Інстытуту да інтэнсыўнай працы маючы на ўвеце якнашырэйшае выкарыстаньне Статуту Інстытуту.

[redacted]

ляла скрыта камуністычная партыя. Павадыром Niez. P. Chł. быў выбраны *Ваявудзкі*, але не адразу. Спачатку камінтэрн не згаджаўся на яго асобу дзеля ягонай прошласьці; назначылі яго толькі тады калі ён падаў пісьменныя аб'ясьненьня і прырок ставіцца на суд рэволюцыйнага трыбуналу ў Маскве і калі далі аб ім публічную рэкамэндацыю паслы: Тарашкевіч і Рак-Міхайлоўскі.

### Дыскусыя.

У дыскусыі над пытаньнем ці выдаваць суду паслоў гаварылі: пас. *Рагуля* проці выдачы, п. Шрайбэр (жыд. кола) які, гаворучы проці выдачы, падтрымліваў прапазыцыю меншасьцяў, п. Марвэг (эндэк) за выдачай, п. Балін (Н. П. Хл.) проці выдачы, п. Сахацкі (кам.) проці выдачы, п. Лібэрман (П. П. С.) за выдачай, п. *Ярэміч* проці выдачы, п. Строньскі (Х. Д.) за выдачай. Посьле дыскусыі маршалак аддаў пад галасаваньне фармальную прапазыцыю п. Шрэйбэра (Жыд. Кола) аб перадачы справы арыштаваных паслоў ізноў да рэгулямінавай камісыі, якая мелася-бы стварыць спэцыяльную падкамісію з трох паслоў і якая ўзяла-бы на сябе заданьне падрабязна разглядзець справу. За гэтай прапазыцыяй галасавала 106 паслоў, проці 163. Прапазыцыю адкінулі. Посьле галасаваньня меншасьці ўзьнялі забурэньне і маршалак распарадзіўся каб пачаць паіменнае галасаваньне: спярша аб выданьні суду пасла Тарашкевіча, потым Рак-Міхайлоўскага, Мятлы, Валошына і Галавача. Тады, калі сталі падлічаць галасы, маршалак перайшоў да галасаваньня аб рэзалюцыі Шрэйбэра, якая была супольна з першай часьцінай рэзалюцыі Сохацкага. Рэзалюцыя гэная вытыкала, што арыштаваньне 5-ці паслоў без папярэдняй згоды Сойму зроблена было проці арт. 21 канстытуцыі. Перад гэтым галасаваньнем маршалак зьвярнуў увагу, што ёсьць прыгавар акруговага суду, на жалабы трох арыштаваных паслоў. Сойм можа выдаць рэзалюцыю так як справа стаіць цяпер, але гэткая рэзолюцыя будзе мець значэньне толькі тэорэтычнае. Пры галасаваньні рэзалюцыя большасьцяй галасоў была адкінута. Посьле дваццаціхвілінутнай перадышкі, калі скончылі падлічыць галасы маршалак абвясьціў гэткі вынік: за выданьнем суду п. Тарашкевіча 159 гал., проці 89, няважных 12; за выданьне Рак-Міхайлоўскага 165 гал., проці 83, няважных 11; за выданьне Мятлы 166, проці 83, няважных 4; за выданьне Валошына 165, проці 85, няважных 9; за выданьне Галавача 165, проці 87, няважных 10.

Такін чынам, польскі Сойм выдаў беларускіх паслоў польскаму суду.

### Пасол Хамінскі бароне арыштаваных паслоў.

Пасол Хамінскі выйшаў з Клюбу Працы, аб'ясьняючы гэтае выступленьне тым, што Клюб забараніў яму галасаваць проці выданьня арыштаваных паслоў. Трэба зацеміць, што за выданьне паслоў галасаваў разам з другімі сябрамі Клюбу Працы віцэ-прэм'ер Бартэль, які меў права голасу як пасол.

---

# Як упісацца у Беларускі Сялянскі Саюз.

Падпішчык, які добра зразумеў, што Беларускі Сялянскі Сяюз зьяўляецца партыяй, якая запраўды адважна бароніць інтэрэсы нашага сялянства, павінен неадкладна ўпісацца ў свой Саюз. З гэтае мэтай трэба паслаць у Цэнтральны Камітэт аткрытку (Вільня, Завальная 6—5) з просьбай прыслаць блянкеты заявы і анкеты, інструкцыі і праграму.

# З жыцьця пад Польшчай.

### Крывавая дэманстрацыя ў Косаве на Палесьсі.

З Брэста прыходзяць гэткія весткі:

3-га г. лютага ў 1-ай гадзіне папал. на на рынку ў Косаве сабраўся народ у ліку каля 400 асоб. Быў тады дзень тарговы і ніхто ня зварачваў увагі ня гэтае зборышча. Але скора зьявіліся над таўпой тры вялікія сьцягі з процідзяржаўнымі надпісямі, паміж іншым такімі: Хай жыве ўсясьветная рэвалюцыя і ўрад пралетарыяту, хай жыве КПЗБ (Комуніст. Партыя Зах. Бел.), хай жыве комінтэрн, хай жыве пролетарская моладзеж і яе ўрады КПСМЗБ (Ком. Пар. Саюзу Мол. Заходн. Белар.), хай жыве работніцка-сялянскі ўрад, прэч з рэпрэсіямі, звольніць работніцка-сялянскіх паслоў, звольніць усіх палітычных вязьняў і г. д.

Скора сталі наладжываць паход, з натоўпу пачуліся процідзяржаўныя выкрыкі. Паліцыя з павят. камэндантам на чале старалася разагнаць натоўп і адабраць сьцягі. Натоўп не паддаўся і закідаў паліцыю палкамі і каменьнямі. Паліцыя мусіла адступіць. Калі ніякія загады не памагалі, камэндант распарадзіўся страляць усім у паветра дзеля страху. Гэта не памагло. Тады камэндант, відзячы напор таўпы на паліцыю, выдаў загад страляць у яе. Па першай стральбе (сальве, залпу) таўпа напірала, тады была дана другая і толькі посьле гэтага натоўп быў змушаны перастаць дэманстрацыю. Забітых 3, цяжка раненых 3 і лёгка 4. Адзін з цяжка раненых памёр у шпіталі.

У гэтым паходзе была сялянская моладзь з бліжэйшых вёсак. Праз чатыры гадзіны ў Косаў прыехаў палескі ваявода Крагельскі і камэндант дзяржаўнай паліцыі Людвікоўскі, а таксама прадстаўнікі пракуратуры, маючы на мэце зараз-жа зрабіць сьледзтва, прычым арыштавана 10 асоб.

### З Сойму.

На паседжаньні Сойму 3 г. лютага быў разгляданы бюджэт ваеннага міністэрства. Рэфэрэнт пас. Косьцялкоўскі (Клюб Працы) падчыркнуў, што ў апошніх гадах ваенны бюджэт быў з году на год паменшаны і кіраваўся не патрэбамі арміі, толькі фінансавым палажэньнем дзяржавы. Бюджэт 1927/8 году зьменшыўся на-палавіну, раўняючы яго з бюджэтам 1925 году. Пасол Лібэрман сказаў, што ППС падала прапазыцыю аб абніжэньне арміі да 50.000 ваякаў, што магло-бы даць зьберажэньне 58 міл. зл.

### Праекты самаўрадавых законаў.

Віцэміністар унутраных справаў Ярошынскі прыслаў да павадыра соймавай адміністрацыйнай камісіі п. Путка ліст, у якім дамагаецца выстаўленьня на парадак дня прапазыцыі, што падалі ў сьнежні „Вызваленьне" і хлопскі саюз. Гэная прапазыцыя зьмяшчае проект новага выбарчага парадку, які трэба было-б увясьці ў гмінах Галіцыі напрыклад падобнага ўжо істнуючага ў конгрэсоўцэ. Гэтая ўстава давала-бы ўраду ўпаважненьні праводзіць новыя выбары па дасёляшняй ардынацыі.

Пры гэтым п. Ярошынскі выказвае пажаданьне, каб справа з прапазыцыяй была скончана якнайхутчэй, бо ўрад ня хоча доўга чакаць у гэтым годзе і зрабіць новыя выбары. Ліст гэты паказвае якія настроі пануюць ува ўрадзе. Мусіць хацелася-бы ўраду, апіраючыся на выбарах да самаўрадаў, праканацца ў настроях грамадзянства.

### Зьмяншэньне кары за падаткавыя нядоімкі.

Маючы на мэце палягчыць сплату падаткавых нядоімкаў міністэрства скарбу апіраючыся на 4 арт. 4 уставы 31 ліпня 1924 г. выдала распараджэньне, каб ад усялякіх усносаў, якія будуць уваходзіць ад 1 лютага да 31 сакавіка с. г. на рахунак неадложаных і неразложаных на раты нядоімак у бяспасярэдніх падатках і штэмплявых сплатах, ня гледзячы на тое, калі яны паўсталі, былі браны кары за апазьненьне вялічынёй 2% памесячна, лічучы ад прызначаннага тым нядоімкам тэрміну платы.

Пасьля гэтага тэрміну гэта знача, пачынаючы ад 1-га красавіка с. г. пры выплатах вышэйпаказаных нядоімак кары за апазьненьне будуць брацца ў поўнай вялікасьці г. зн. па 4% памесячна, рахуючы ад тэрміну платы.

---

СЯЛЯНЕ!

Аб усіх крыўдах, аб зьдзеках адміністрацыі і аб вашым жыцьці пішыце ў сваю газэту „Сялянскую Ніву".

---

# Што дзеецца ў сьвеце?

### Перамога Немцаў.

„Dziennik Wileński" падае жальбу на палітыку заходніх дзяржаў у адносінах да Польшчы. Ад таго часу, кажа ён, як паўсталі дагаворы ў Лёкарно маем цэлы сьцяг выйграшаў нямецкай дыплёмацыі, якія цяпер здабыла праз уступства Заходніх Дзяржаваў па большай часьці коштам Польшчы. Немцы зрабілі па найнавейшых вымаганьнях тэхнікі цэлую сыстэму фортыфікацыяў блізка польскай граніцы. Сгварылі прывыходныя пункты: у Каралеўцу, Кістрыпу і Глогаве небясьпечныя Польшчы, калі-б Немцы пачалі нападаць на заходнія яе граніцы. Знаткі пацьвярджаюць, што характар гэтых фортыфікацыяў ня ёсьць абаронны, толькі афэнзыўны (нападавы). Польшча як контрагэнт вэрсальскага трактату мела поўнае права жадаць, каб Рада Амбасадараў, як інстытуцыя, якая мае сабе на мэце глядзець за выпаўненьнем трактату, прыказала Немцам зьнішчыць усе гэтыя ўмацаваньні, бо былі яны пабудаваны пасьля ўваходу ў жыцьцё вэрсальскага трактату. Пачала яна разглядаць гэтую справу разам з Немцамі і прыгэтым не асобна, а разам са справай фабрыкацыі і вывазу ваенных матэр'ялаў. Кончылася ўсё кампрамісам, як усёгды, коштам Польшчы.

У справе фабрыкацыі і вывазу ваенных матэр'ялаў зацікаўлена была галоўным чынам Англія і Немцы ўступілі. Але ў справе крэпасьцяў, датычачых пераважна Польшчы, уступлена Немцам.

### Характэрыстыка прэм'ера Маркса.

Француская газэта „Le temps" гэтак характэрызуе Маркса: Лідэр каталіцкага сяродка Маркс прывёў да скутку палітыку Лёкарна. Гэта ён быў кандыдатам на прэзыдэнта ад партыі кансэрватараў, якая борыцца з супрацоўнікамі ваймарскай канстытуцыі. У працы сваей пойдзе ён разам з нацыяналістымі проці дагэтуляшнай палітыкі народнікаў і дэмакратаў.

### Экспозэ канцлера Маркса.

3 г. лютага нямецкі канцлер Маркс у прамове на паседжаньню Райхстагу сказаў, што сябры новага габінэту згаджаюцца з тым, што апорай ягонай палітыкі мусіць быць прызнаньне моцнага права рэспубліканскай формы дзяржавы, абапёртага на ваймарскай канстытуцыі.

Дзейная абарона ваймарскай канстытуцыі не вылучае аднак ганаровых успамінаў вялікай прошласьці Немцаў і дзеля таго, згодна з адзінамысьлёвым паглядам ураду, будзе сьцерагчыся павага гэнай прошласьці і яе сымбаляў. Далей перайшоў ён да справаў міністэрства вайны сьцьвярджаючы, што ваенная сіле ўрад пасьвяціць асобную ўвагу. Урад будзе старацца павялічыць давер усіх часьцінаў і партыяў нямецкага народу да сваей ваеннай сілы. Войска мусіць быць раз на заўсёды адлучана ад палітычнай барацьбы. Урад будзе стараацца ствaрыць гарантыі, каб у будучыне ня было ніякіх адносінаў паміж палітычнымі таварыствамі, ці іншымі саюзамі палітыкаў, да якіх у першую чаргу належаць баявыя саюзы ўсялякіх папрамкаў і формаў войска.

### Новы нямецкі ўрад атрымаў давер.

Каля гадз. 3 мін. 30 па пал. 5 г. лютага нямецкі парлямэнт прызнаў 235-ю галасамі проці 174-х прапасыцыі коаліцыйных (злучаных) партыяў, якія выказ'ваюць новаму габінэту votum даверу. На паседжаньні было прысутных 427 пасл оў, 18 паслоў устрымалася ад галасаваньня. За даверам галасавала нямецкая фракцыя народная, нямецкая народная партыя Стрэзэмана, баварская народная партыя, дзьве групы г. зв. гаспадарскага саюзу, баварскі народны саюз і група гановэрская. Проці новага ўраду галасавалі: дэмакраты, сацыялістыя, камуністыя, большасьць правай радыкальнай групы Voelkische (людоўцы) і былы канцлер сябра сяродка д-р Вірт. Ад галасаваньня ўстрымаліся гаспадарская партыя, уходзячая ў склад гаспадарскага злучэньня, а таксам болей памяркаваныя групы партыі Voelkische (народнікі).

# СЯЛЯНЕ!

## Выпісывайце сваю газэту!

„Сялянская Ніва" шчыра і сьмела бароніць вашыя сялянскія інтарэсы, вашыя грамадзкія і чалавечыя правы, якія на кожным кроку нарушаюць то ўлады, то паны, то іншыя няпрошаныя госьці. Толькі чытаючы сваю газэту і асьведамляючыся аб тым, што робіцца ў нашых ворагаў, што дзеецца ў сьвеце, можам спадзявацца, што надойдзе той час, калі мы самі будзем гаспадарыць на роднай зямлі.

Дык не пашкадуй 1 зл. ў месяц і пашлі яго ў рэдакцыю (адміністрацыю), за тое атрымаеш два разы ў тыдзень сваю газэту. Адзін пробны нумар Рэдакцыя высылае дарма!

Калі хочаш атрымаць пробны нумар газэты то прысылай заяву такога зьместу:

У Адміністрацыю „Сялянскае Нівы"
ў Вільні, Завальная 6 кв. 5.

Ветліва прашу адміністрацыю „Сялянскае Нівы" высылаць пробны нумар Вашай газэты на такі адрэс:

Пошта . . . .
Вёска . . . .
Павет . . . .
(—) . . . . . .
(подпісь).

Дня . . . . . . 192 . г.

Па атрыманьні такой заявы адміністрацыя вышлець газэту.

**Дык кожны хто ўмее чытаць сьпяшайся выпісаць сваю газэту „Сялян. Ніву"!**

# НАВІНЫ.

**— Справа кс. Гадлеўскага.** Ксяндзу Гадлеўскаму, які дагэтуль быў пробашчам у Жодзішках прысуджана два гады крэпасьці за нібы процідзяржаўную дзейнасьць. Касьцельныя ўлады адказалі яму ў прабостве. Кару сваю ксёндз будзе цярпець у горадзенскім кляштары.

**— Ізноў польска-беларускае таварыства.** Разваліўшаяся калісь польска-беларускае таварыства, заложанае п. Тарашкевічам і Астроўскім разам з Палякамі, пачынае зьяўляцца на сьвет. Першыя ініцыятары такога таварыства — Беларусы сядзяць цяпер за кратамі, а іх наступнікі прабуюць ізноў аднавіць думку польска-беларускага паразуменьня. Толькі чым гэта скончыцца?!

**— Дэмонстрацыя.** У ночы з 4-га на 5-е г. лютага на тэлеграфным дроце ў Панарах нявыкрытыя майстры паразьвешалі чырвоныя сьцягі, на якіх залатымі літэрамі было напісана: хай жыве ПІК., КПЗБ і ЗМКБ.

**— Міністар асьветы ў Вільні.** 5 г. лютага прыяжджаў у Вільню міністар рэлігійных справаў і асьветы д-р Добруцкі разам з дырэктарам дэпартаманту спр. рэлігійных Казімірам Акулічам.

**— Замена вязьняў.** На літоўска - польскай граніцы 3-га лютага адбылася замена вязьняў паміж Літвой і Польшчай. Дзяржавы памяняліся 23-мя палітычнымі вязьнямі, з якіх некаторыя асталіся ў тым краі, дзе і былі заарыштаванымі, толькі цяпер ужо будуць на волі.

# Да нас пішуць.

### Якія ў нас сэквэстратары.

(Нова-Погост, Браслаўскага пав.).

У нашай гміне ёсьць сэквэстратар Сахановіч, пан дужа добры, бо дзярэ падаткі аж па два разы. Сядзіць ён у гміне дый думае як-бы з каго сарваць падаткі. Прыслаў гэны Сахановіч два наказы ў вёску Кубілеўшчыну, Таводарку Праксэдінаму сынку і Антаніне Драбовіч, удаве. У наказах прыказаў ім зьявіцца 12 студня да гміны плаціць лёкальны падатак за 1924 г. (тады быў у нас такі падатак, па 3 зл. ад хаты). Падатак гэты ўсе выплаціці таго самага году, але сэквэстратар думаў, што пэўна квіты за той год сяляне пагублялі, дык тады заплацяць другі раз. Таводарка—сынок дый Антаніна зьявіліся ў гміну. Сэквэстратар сказаў ім, што трэба плаціць нядоімку, дый замест 3-х зл. палічыў па 6 зл. і 30 гр. Калі ня будзеце плаціць, кажа ён, дык прыду да вас і апішу, што знайду, хоць апошняе парасё— зімара. А калі яны заікнуліся, што падатак гэны заплачаны ўтымсамым годзе, ён патрэбаваў квітаў. Баба Антаніна доўга ня думаючы выняла грошы дый заплаціла 6 зл. 30 гр. Але

# „ШТРЫХІ".

Цікавыя абразкі і для нашай сучаснасьці, ўзятыя з расейскага па Гарбунову—Пасадову, якія зьяўляецца гуманістам, пасьледавальнікам Льва Талстога.

Месячнік „Зарніца", які выходзіць у Амэрыцы, № 15 за лістапад 1926 года друкуе!

У нашым паветры мне вечна чутна,
Песьня аб вечным народным страданьні;
Ў шуме лясоў ўсьцяж зычыць мне яна—
З ветрам над нашаю вёскай ў стагнаньні.

Жудасна вецяр па сёлам раве:
Толькі падаткі! падаткі; бы молатам
У сэрца зык слоў тых калоціць ўстае
Мара зьнішчэньня і зьлыбяд і голаду.

Дзеці вось енчаць—а чым іх сьцішыць...
Улады забралі кароўку „любімую".
Усіх іх карміла. Ня будзе карміць
Годзі—пусьцілі пад нож ўжо „радзімую"-

Плача жанчына — апошніх авец...
За „недаімку" забралі праклятыя;
Відаць, што хочуць нас зьнішчыць ў канец...
Хмарамі гора павісла над хатамі.

Бацька пражыў век у сьціску і цьме.
Сьвету і дзеці ня відаць ў бязшчасьці:
Школа чужая!... Куды ім ісьці —
Босым і голым бяз цёплай адзежынкі?

З дзедам на печы ім зіму гніясьці,
Ім і да сьвету няма бач дарожанькі,
Так за гадамі праходзяць гады...
Дзе-ж чалавечая доля свабодная?
Там у турме, ў ланцузе ды ўсягды,
Мучыцца доля ў няволі народная.

*Скарга.*

# Сон.

Сніў я... сніў сёньня сон
Што блудзіў шмат я дзён!...
Ў жуткай цемры лес быў —
Там я доўга блудзіў...
Ў рэшце цяжка заснуў —
Жуткі сон мяне скуў.
Ўперад рваўся у сне! —
Як хто мучыў мяне...
Я сьпяшаў... ды ня мог...
Рваў пасьцель — лесу мох.
Ногці пальцаў маіх
Рвуць лядоў цьвёрдасьць крых...
Чую стогн пекла дна...
Плач кругом бяз канца...
Так я сніў... Так было!
Сон? Ня сон! — Ня жыцьцё!
Хтось крычаў: Беларус
Жыць ня стаў . . . . . . . .
. . . . . . . . . . . . сьмерці мус...
. . . . . . . . . . . . . абрываў...
Скончыць мыслі ня мог —
Быццам з енкаў прыглох...
Ці бы ліхасьць ён меў?...
Мо'так пэўне хацеў...
Думаў я перарваць —
Яму слоўца сказаць...
Рваўся ў жуткім я сне —
А сон мучыў мяне...
Посьле быццам сьціх плач...
Хтось пачаў тады зваць...
Беларусы! — казаў, —
Я Вас доўга шукаў!
Дзе Вы дзецца маглі? —
У глуш ночы зайшлі...
Ўстаньце! Час Ваш прышоў!
Час Ваш выйсьці ад сноў!
Кіньце Ночы Вы цьму!
Спатыкайце Зару!
Хай ня стане Начы
І вакноў яе цьмы!
Досіць... досіць... Зару!
Ўстаньце! Ўбачце Зару!...
Далей мілы быў сон,
Так як небу міл звон,
Што да сонца заве,
У чар сонца плыве!
Мілы сон! Добры сон!
Каб'жа зьдзейсьніўся ён...
Ўсе мы ўсталі тады
І пашлі да Зары.
Горшых з нас ня было!
Горшых быць ня магло!
Ўсе мы ўсе, як адзін
Ня шукалі прычын
Сварку партый пад ніць,
Асьмяшыць... абсьмяяць...
І балотам кідаць...
Ролі Каіна йграць...
Ўсе мы, ўсе мы пашлі—
К Андэй Мэце тады!
А да Мэты вяла
Ад сна ночы Зара!
Пекны Дзень паўставаў—
Беларусь асьвячаў!
Ціхай стогны кляцьбы!
Ланцугі барацьбы
З пеклам духаў благіх—
Тут ляжалі ва ўсіх...
З іх кусочкі былі—
І бязсільны яны!
Сон... ці сон? — Ці я сплю...?
Мілы ён! — Не, жыву!...

*Сылёзка.*

Таводарка—сынок не заплаціў, адказываючыся тым, што ў гэны дзень ня было ў яго грошы. Мужчына ўсё-ж такі хітрэйшы за бабу. Надумаўся ён справіцца ў солтыса дый парадзіцца ў доме са сваей жонкай. Прыпаміналася яму, што падатак гэны быў аплачаны, толькі не было квіта на руках. Пайшоў у вёску Гушчэва да солтыса Чарняўскага, стаў пытацца пра квіты за лёкальны падак 1924 г. Солтыс парыўся ў паперах дый адказаў, што падатак заплачаны. У выбарнага Ляскоўскага знайшоў Таводарка і квіты, як свой, так і Антаніны. Далі бабе квіт дый падучылі ісьці ў гміну адбіраць грошы ад гэнага абдзіралы—скуралупа. Антаніна так і зрабіла. Пайшла ў гміну дый кажа: „Аддавай пан мае грошы назад!" Сэквэстратар паглядзеў на квіты, пакруціў галавой ды думае, што тут рабіць? Ня хочацца яму грошы аддаваць назад. Прыдумаў: „Гэты квіт, кажа, за 1924 год, а ў цябе не заплачана за 1925 г.", і не аддаў грошы. Пайшла баба дамоў, а тут стужа, дый чаравікі дзюравыя ды ходу 3 вярсты. Прышла дамоў, а дзеці пытаюцца: ці аддалі, мама, табе грошы? Трэба солі купіць, ужо ўся ў салонцы. Пагрэлася баба дома, зьела бульбы бяз хлеба (хлеб сёлета не ўрадзіў), дый пашла да солтыса шукаць квіта за 1925 год. Квіт знайшоўся. На другі дзень пацягнулася ізноў у гміну. Прышла да сэквэстратара ізноў кажа: „Давай пан грошы, а то я пажалюся на цябе старасту, начальніку павету!" Тады сэквэстратару нечага было рабіць. Аддаў бабе грошы. Ну дык вось, дараженькія людцы, падудзіце самі, ці гэта ёсьць праўда на сьвеце. Я ўсіх сваіх Беларусаў прасьцерагаю: хавайце квіты якнайлепей, бо як скурыш яго, або дзеці падзяруць, або згубіш, дык гэныя скуралупы Саханоўічы зьдзяруць другі раз і нечым будзе даказаць. За 1926 г. яны знаюць, што квіты ёсьць дык ня чэпляцца але думаюць яны, што за другія гады квіты згублены дык прабуюць шчасьця яшчэ раз зьдзёрці падатак.

*Янка Камінь.*

### Не на месцы.

(Радашковічы, Маладэчанскага пав.).

Здарылася мне быць 31.І. 1927 г. ў касьцеле Радашкоўскім на хорах. Гляджу стаўпіўшыся за арганам хлопцы падросткі чытаюць з аднэй кніжкі. Думаю, чаму-ж гэта яны так моляцца ў чатырох з аднэй кніжкі, ці яны кожна для сябе ня мае. Але калі прыглядзіўся, то-ж яны ня моляцца, а так пільна чытаюць „Regulamin Koła Młodzieży Polskiej". І гэтак праз увесь час, да канца набажэнства чыталі. Ці не загадаў ім кс. проб. Гудэйка зубрыць на памяць параграфы, бо ён сам на абходзінах юбілею сьв. Ст. Косткі вымагаў, каб канечне ўся каталіцкая моладзь належала да К. М. Р.

Асабліва прыказаваў бацьком школьнікаў, каб іх дзеці запісаліся да гэтага кола. А таксама некалькі разоў давялося бачыць, як гадунцы польскай школы ў Радашкавічах зьбіруцца на хоры і там выраблюцца горш чым на бруку. Ці ня варта было-б зьвярнуць увагу на гэта вучыцялём і ксяндзу, бо яны будуць адказываць перад Народам нашым і перад Богам, што выховываюць нашу моладзь не на добрых грамадзян, але на жулікаў. Лепш было-б каб кс. Гудэйка даўбы ў рукі такім хлопцам малітвеннік „Hołas Dušy" як „Regulamin K. M. P." Здаецца час, вялікі час, пакінуць калечыць маральна нашу моладзь!

*Пабожны.*

## Гаспадарскі аддзел.

### З садоўніцкай практыкі.

Той, хто цікавіўся пытаньнем: *калі і як рэзаць сучкі садовых дрэў для вясновага шчапленьня дзічак* і калі ён шукаў адказу ў садоўніцкай літэратуры, то заўсёды знаходзіў там такую параду, што найлепей іх рэзаць у студні або ў лютым месяцы, калі дрэва знаходзіцца ў поўным спакою. Каб сучкі не награваліся ў руках, прапануецца рэзаць іх у суконных рукавіцах і нарэзаўшы, ня ўносячы ў хату, павязаць у пучкі і хаваць да вясны ў склепе.

Магчыма, што ўсё гэта мае падставу. Думаю, што кожны з вясковых садоўнікаў, хто паслухаўшы гэтай рады рэзаў сучкі ў студні месяцы і прышчэпліваў іх вясной да дзічкаў, той заўсёды меў вялікі процант прышчэпаў няпрыжыўшых, або прыняўшыхся надта цяжка. Справа ўся ў тым, што схаваць сучкі да вясны, так каб яны ў працягу трох месяцаў ляжаньня не напсаваліся, бываець надта цяжка. Скляпоў, у якіх радзяць трымаць сучкі, якраз у вясковых гаспадароў няма. Найчасьцей трымаюць сучкі, закапаўшы іх дзе небудзь у зямлю (у вараўні, у хаце), закапаныя ў сухім месцу, сучкі да вясны крэпка высыхаюць, а ў сырым—плясьнеюць і загніваюцца пупышкі так, што як у першым, так і ў другім выпадку сучкі трацяць сваю вартасьць. Апрача гэтага сучкі могуць яшчэ напсуць мышы, або перамерзнуць.

На падставе сваей практыкі, магу сказаць, што такое сачаснае рэзаньня сучкоў (у студні і ў лютым) ёсьць у большай часткі зусім напрасным. Вясной леташ. году мной прышчэплена каля паўтараста дзічак. Нарэзаных зімой сучкоў мне не хапіла і я, каб не пакідаць дзічак на другі год, рэзаў сучкі з дрэў у дзень шчапленьня і іх прышчэпліваў да дзічак. Прыгэтым, зразумела, стараўся рэзаць тыя сучкі, пупышкі на каторых меней былі крануўшыся ў рост.

Вынікі аказаліся такія. Сучкі, рэзаныя вясной, будучы прышчэпленыя ў той самы дзень, хутчэй крануліся ў рост і да восені далі даўжэйшыя паросткі, чым сучкі рэзаныя ў лютым месяцы. Сучкі, рэзаныя зімой, звычайна чуць ня цэлы месяц пасьля прышчэпліваньня не распускаюцца, а па гэтаму бывае трудна згадаць: ці прыжылі яны ці не? Тады як сьвежыя сучкі даюць знаць аб гэтым цераз тыдзень—паўтара, так што бываець магчымасьць перашчапіць пяныкі ізноў.

Мушу толькі папярэдзіць, што сьвежымі сучкамі найлепей шчапіць толькі дзічкі, якія ўжо добра прыжылі на месцу (перасаджаня за год—два), якія даюць шмат соку. Да дзічак сьвежа пасаджаных, добра неўкараніўшыхся лепей усёжткі прышчэпліваць сучкі зімовай рэзкі, дзеля таго, што гэткія пянькі ня могуць даць адразу стольки жыцьцёвага соку, для кранууўшыхся ў рост сучкоў, каб апошнія не адчулі праізышоўшай у іхных жыцьцях перамены. Калі прыходзіцца перапрышчэпліваць ужо прышчэпленае дрэва, або прышчэпліваць сук адзін-другі да садовага дрэва, то ў гэткім разе можна сьмела ўжываць сучкі рэзаныя вясной.

Рэзаных вясной сучкоў у часе разваліваньня пупышах, трымаць доўга наварта, бо яны могуць высахнуць, папсавацца. Лепей шчапіць іх у той самы або на другі дзень.

Лепей выбіраць тыя сучкі, пупышкі на каторых меней кранулiся.

Патрэба ў рэзаньні сучкоў зімой бывае тады, калі пажаданага гатунку няма ў сваім садзе, сучкі трэба дастаць з далёку, або прыходзіцца прышчэпліваць сьвежапасаджаныя пянькі і то нават і ў гэткіх выпадках няма патрэбы рэзаць сучкі ў студні або ў лютым, а досыць будзе пары нават і ў сакавіку месяцу.

Наастатак скажу колькі слоў аб тым як рэзаць сучкі і як хаваць іх, калі яны будуць нарэзаны за часам да прышчэпліваньня. Рэзаць сучкі трэба толькі ад зусім здаровага дрэва. Сучкі рэжуцца толькі тыя, што вырасьлі ў мінулае лета.

Сучкі двулетавыя, калі яны маюць здаровую гладкую кару, таксама могуць ужывацца на шчапленьне, але лепей зусім імі не карыстацца.

Сучкі на дрэве трэба выбіраць лепшыя з буйнейшымі вочкамі і лепей заўсёды рэзаць тыя, што з паўднёвага боку кароны дрэва.

Нарэзаўшы сучкі зараз-жа трэба павязаць у пучкі, кожны гатунак асобна і да кожнага такога пучка палажыць паперку, на якой напісаць гатунак таго дрэва з якога сучкі зрэзаны. Пучкі торкаюцца ў скрынку з сыраватым пяском (толькі ня мокрым) і зьверху можна пакрыць мохам. Скрынкі з пучкамі сучкоў стаўляюцца ў склеп, або закапаваюцца ў зямлю ў варыўні (істопцы).

Трэба пільнаваць, каб сучкоў не аб'елі мышы і каб сучкі не паплесьнелі. Калі сучкі заплесьняюць, дык іх трэба выцерці сухой рызінкай і схаваць у болей сухое мейсца. Трэба таксама асьцерагацца, каб сучкі і не перамерзлі,—тады з іх ня будзе карысьці.

Пайлепей рэзаць сучкі для шчапленьня толькі з тых дрэў, якія ўжо давалі плод.

Калі ад нядобрага хаваньня сучкі да часу шчапленьня высахнуць, дык іх лепей зусім не прышчапляць, а калі абысьціся бяз іх нейк, дык гэткія сучкі трэба паставіць у ваду (каб у вадзе былі толькі адны камлюшкі). Пасудзіну з вадой і намочанымі ў ёй сучкамі трэба вынясьці ў сьцюдзенае мейсца (склеп або йшчэ куды) пакуль сучкі не адойдуць.

*Я. П.*

## НАШАЯ ПОШТА.

**Саковічу:** Газэту вышлем Вам па атрыманьні падпіскі. Пробныя нумары можаце пабачыць у бібліатэчцы.

**П. Янкоўскаму:** Прысланая карэспандэнцыя не на часе. Пішыце аб мясцовым жыцьці.

**Мікалаю** з в. Грабово, Дэрэчынскай вол., Слонімскага пав.: Дасталі ад Вас 1 зл. але ня маем Вашага прозьвішча. Просім дадаткова паведаміць нас.

Я. Грышэлю, С. Кунаку, П. Янкоўскаму, Федосу П.: Інструкцыі, праграмы і заявы выслалі.

Складу пісьм. матар. **А. Клубока** ў Наваградку, М. Баркешу, Я. Грышэлю, Ал. Лісоўскаму, М. Акочанку, **Антону Гедзічу**, С. Качуку, П. Пачобуту, М. Здановічу, Я. Пацкевічу, Т. Сахарчуку, В. Жыгалко, **М. Русецкаму**, Сц. Волкаву, Гірыну М., Лазарэвічу М., Ад. Бароўскаму, П. Федосу, П. Кухтарчуку — газэту пасылаем.

**Дасталі:**

Ад: Т-ва Бел. Школы ў Лідзе, Ніканoвіча Сьцяпана, Гадлеўскага Міхася, Зеновіча Ўладзіміра — па 2 зл.

Ад: Сымона Зынгеля, Дзямідовіча Пётры, Мікалая... з Грабава, Куліка І., Палянскага М., Шчыгліна А., Кароліка М., Сухара Б., Матусэвіча Б., Воліна А., Куроўскага М., Керскага А., Шылкі М., Загорскага А. — па 1 зл.

## БІРЖА.

Вільня, 7.ІІ. 1927 г.

ВАЛЮТЫ:

| | |
|---|---|
| Даляры | 8.93—8.92 зл. |
| Рублі зал. (10 р.) | 47.40—47.20 „ |

ЗБОЖЖА, ЗЕМЛЯРОБ. І ІНШ. ПРАДУКТЫ:

Вільня, 1.ІІ. 1927 г.

| | |
|---|---|
| Жыта за 100 кг. (6 пуд.) | 42.00—43.00 зл. |
| Авёс „ „ | 35.00—36.00 „ |
| Ячмень брав. „ | 33.00—34.00 „ |
| „ на кашу „ | 00.00—00.00 „ |
| Пшаніца „ | 50.00—51.00 „ |
| Бульба | 0.00—0.00 „ |
| Сланіна тутэйшая І гат. 1 кг. | 3.50—4.30 „ |

## АБВЕСТКІ.

### Беларускія Коопэратыўна-Гяндлёвыя Курсы.

Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры атрымаў дазвол на Беларускія Коопэратыўна-Гандлёвыя Курсы ў Вільні.

Курсы маюць распачацца каля 21-га лютага с. г.

Усіх кандыдатаў, якія падалі ўжо заявы некалькі месяцаў таму назад, і якія хочуць быць залічаны ў слухачы курсаў, просім неадкладна прыслаць дадатковыя заявы па адрасу: **Wilno, Zawalna 6 m. 5.** Бел. Інст. Гасп. і Культ.

Пры Курсах мае быць поўны інтэрнат, пэўны лік зусім незаможных слухачоў будзе звольнены ад платы за навуку і ад платы за інтэрнат.

*А. Більдзюкевіч*

Дырэктар Курсаў.

### БІБЛІАТЭКА-ЧЫТАЛЬНЯ у Радашковічах.

Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры залажыў у Радашковічах **Бібліатэку-чытальню.**

У Бібліатэцы ёсьць кніжкі і газэты. Карыстаць з кніжак і газэт можна на месцы і таксама браць да хаты.

За карыстаньне сябры Інстытуту нічога ня плацяць. Месячная плата для несяброў—25 гр.

**Бібліатэка-чытальня** адчынена штодзень ад 5 — 7 гадзіны ўвечары.



Рэдактар і выдавец К. Мацкевіч. Беларуская Друкарня ім. Ф. Скарыны, Вільня—Людвісарская 1.